

U neheterosexuálních lidí se v Česku výrazně častěji vyskytují duševní poruchy a sebevražedné myšlenky, ukázala první studie tohoto druhu v Česku

*23. 4. 2024, KLECANY – Nová studie *Mental health and help-seeking in Czech sexual minorities: a nationally representative cross-sectional study*, publikovaná v prestižním časopise *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, ukázala, že až u 52 % gayů a leseb se vyskytuje alespoň jedna duševní porucha. Až čtvrtina pak reportuje suicidální myšlenky nebo chování, což je pětinasobek ve srovnání s heterosexuální populací. Předchozí výzkumy doložily, že tyto rozdíly v duševním zdraví nejsou zapříčiněny sexuální orientací, ale jsou z velké části způsobeny společenskou stigmatizací, diskriminací a nedostatečným přijetím, které neheterosexuální lidé zažívají.*

První komplexní český populačně reprezentativní výzkum, který zahrnoval otázky na sexuální identitu a duševní zdraví, umožnil na celonárodní úrovni porovnat duševní zdraví a intenzitu vyhledávání příslušné pomoci mezi heterosexuálními a neheterosexuálními lidmi. Studie se zúčastnilo celkem 3063 respondentů z nichž 2917 (95,2 %) se přihlásilo k heterosexuální orientaci, 44 (1,44 %) se identifikovalo jako gayové nebo lesby, 48 (1,57 %) jako bisexuální lidé a 54 (1,76 %) se zařadilo do skupiny „jiné“. Sběr dat probíhal v domácnostech v listopadu a prosinci 2022.

Častější a závažnější duševní obtíže

„Na základě publikovaných výsledků jsme prokázali, že prevalence alespoň jedné současné duševní poruchy činila 18,85 % u heterosexuálních osob, 52,27 % u gayů nebo leseb, 33,33 % u bisexuálních osob a 25,93 % u sexuálně rozmanitějších osob. Sebevražedné myšlenky a chování se vyskytovaly u 5,73 % heterosexuálních osob, 25,00 % gayů nebo leseb, 22,92 % bisexuálních osob a 11,11 % sexuálně rozmanitějších osob. Zaznamenaný téměř pětinasobně vyšší výskyt sebevražednosti u gayů a leseb bohužel není výsledkem, který by se významně odlišoval od zjištění podobných studií v zahraničí. U nás je ale tato problematika stále z velké části ignorována a je zřejmé, že je zapotřebí jí věnovat náležitou pozornost,“ popisuje hlavní autor studie, vedoucí pracovní skupiny Duševní a veřejné zdraví sexuálně a genderově rozmanitých lidí Michal Pitoňák.

Studie také ukázala významné rozdíly v závažnosti symptomů duševních onemocnění. „Průměrná závažnost depresivních symptomů byla 2,96 u heterosexuálních osob a 4,68 u gayů a leseb, 7,12 u bisexuálních osob a 5,17 u sexuálně rozmanitějších osob. Průměrná závažnost úzkostných symptomů byla 1,97 u heterosexuálů a 3,5 u gayů a leseb, 4,63 u bisexuálů a 3,7 u sexuálně rozmanitějších osob. V rámci těchto výsledků vyšší hodnoty indikují vyšší závažnost. Hodnoty pro deprese byly v rozsahu 0 až 27 a hodnoty pro úzkosti od 0 do 21 bodů. V obou měřítkách skóre vyšší nebo rovné 5 a vyšší nebo rovné 10 ukazuje na mírnou a středně těžkou symptomatologii,“ vysvětluje Libor Potočár, výzkumný pracovník z pracovní skupiny Psychiatrické epidemiologie a doktorand Univerzity v Oslu. Výsledky

studie také naznačují, že rozdíly v míře vyhledání pomoci jsou v Česku obecně značně široké: lidé, nehledě na jejich sexuální orientaci, v naprosté většině (8 z 10) případů, ve kterých by byla péče indikovatelná, péči nevyhledají. „Tato propast mezi potřebou péče a jejím vyhledáním je tedy u obou skupin srovnatelná, byť je pravděpodobné, že se u obou skupin budou lišit hlavní příčiny nevyhledání pomoci, jako nedostupnost, cena, či v případě neheterosexuálních osob i možné další překážky související se stigmatizací. Jejich podrobnější zkoumání ale již nebylo součástí této studie,” dodává Michal Pitoňák.

Pomoci mohou systémové změny

„Naše studie přináší spolehlivé důkazy o tom, že neheterosexuální lidé žijící v Česku mají ve srovnání s heterosexuálními lidmi výrazně horší duševní zdraví, přičemž dle výsledků dalších studií je zřejmé, že značnou část z nich pravděpodobně způsobují strukturální faktory, jako je diskriminace, stigmatizace a menšinový stres,” dodává Tomáš Formánek z pracovní skupiny Psychiatrické epidemiologie a doktorand Univerzity v Cambridge. „Na základě výsledků výzkumu zdůrazňujeme zejména nutnost zavádění systémových změn, které by nejen vedly k poskytování lepší a citlivější péče pro neheterosexuální osoby, ale také odstranily strukturální stigmatizaci, která k těmto zdravotním rozdílům přispívá. Jedním z takových řešení, které bylo identifikováno v oblasti výzkumu suicidality LGBT+ osob, je například zpřístupnění manželství pro LGBT+ páry,” uzavírá Michal Pitoňák.